

*Могил Л. С.,**аспірантка кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ЗМІСТУ ТА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню особливостей правового забезпечення державної економічної політики у сфері використання криптовалют.

Стаття присвячена дослідженню правового забезпечення державної економічної політики у сфері використання криптовалют.

Наголошено, що регулювання відносин щодо емісії криптовалют та інших фінансових інструментів є завданням більш складним, ніж концентрація відповідних функцій у повноваженнях банківських органів чи міністерства цифрової трансформації. Звернено увагу на невідповідність банківських функцій НБУ повноважень щодо державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Адже основна конституційна функція НБУ – забезпечення стабільності гривні – завжди превалюватиме над економічним призначенням та реальною роллю інших фінансових інструментів, в тому числі криптовалют та інших криптоактивів у господарському обігу. Визначено такий недолік концентрації повноважень щодо регулювання ринку криптовалют в компетенції Міністерства цифрової трансформації, як обмеженість технологічних механізмів нагляду за децентралізованим цифровим контентом та відірваність від методології оцінки фінансових операцій. Поставлено під сумнів можливість розробки алгоритми роботи бізнесу в Україні щодо емісії та обігу криптовалют без урахування фінансово-господарської ситуації в країні у цілому. На цій підставі запропоновано реалізацію державної економічної політики у сфері обігу криптовалют через міжвідомчу спеціальну комісію, яку доречно було б утворити. Це дозволило б узгодити потреби економічного розвитку не лише із монетарними чинниками державного регулювання, але й з сукупними фінансово-економічними умовами господарювання в Україні із урахування економічної інтеграції та потреб протидії російській агресії.

Узагальнено основні напрями державної економічної політики ЄС щодо регулювання сфери використання криптоактивів.

Зроблено висновок, що державна економічна політика у сфері емісії та обігу криптовалют повинна ґрунтуватися на комплексних рішеннях, які б вводили господарські операції у цій сфері у загальне поле здійснення господарської діяльності та ставали б предметом міжвідомчого державного впливу. Це передбачає здійснення державної економічної політики на засадах врахування міжнародного глобального економічного значення криптовалют, необхідності запобігання тінізації відповідних операцій, єдиного їх сприйняття з іншими фінансовими інструментами ведення бізнесу та підтримки альтернативних державних технологічних рішень, саморегулювальних платформ й посередницьких структур, взаємодія із якими забезпечуватиме активну участь держави в побудові віртуальної економіки.

Ключові слова: державна економічна політика, криптовалюта, господарська діяльність, правове забезпечення економіки; фінансові інструменти.

Постановка проблеми. У період, коли Україна інтегрується у європейський економічний простір, виникає нагальна потреба оцінити державну економічну політику у сфері обігу криптовалют на предмет відповідності загально-європейським підходам, спрямувати законодавчі акти у сфері ведення криптовалютного бізнесу на забезпечення економічного розвитку. Це передбачає зміну усталених підходів до спрощеного сприйняття фінансових інструментів як об'єкта прямого контролю та нагляду завдяки децентралізованому порядку використання криптовалют, пристосування правових механізмів регулювання криптовалют до потреб воєнного стану.

Стан дослідження. Питання державної економічної політики в Україні завжди стоїть гостро. Це пов'язане не лише із складністю регулювання економічних відносин як таких, але й із мінливістю політичних процесів, зміною урядів, а також обставинами воєнної агресії, із якими стикнулася країна з 2022 року.

На жаль, будь-якої стратегії розбудови державного регулювання ринку емісії та обігу криптовалют державні органи в Україні досі не виробили. На відміну від ЄС, де сформоване розуміння необхідності такої стратегії та її складових [1]. Звісно, тут не може бути завчасно визначених рецептів державної економічної політики. Адже за визнанням міжнародних та національних експертів абстрактний характер криптовалют створює величезні проблеми для регуляторів [2]. Державному регулюванню протистоїть сама ідея створення криптовалют як децентралізованого засобу, обіг якого здійснюється «без необхідності будь-яких або існуючих фінансових посередників» [3]. Отже й традиційний підхід в державній економічній політиці щодо жорсткого регулювання платіжних операцій тут не може досягнути прогнозованого результату.

Питанням державної економічної політики у сфері емісії та обігу криптовалют присвятили увагу чимало українських та зарубіжних вчених, серед яких можна виділити Xiao B. та Wibawa T. [4], L. Parker [5] або Wright, Aaron and De Filippi, Primavera [6], A. Egberts [7] тощо. Наближеними до цих досліджень є публікації вчених-правознавців, серед яких можна виділити О.О. Бакалінську [8], О.М. Гончаренко [9], Б.В. Дерев'янка [10], К.Г. Некіт [11], Н.Ю. Голубеву [12], С.С. Пилипишина [13], О.П. Подцерковного [14]) та багато інших. Разом із тим, побудова правової моделі забезпечення державного регулювання сфери використання криптовалют знаходиться на

початковому стані, обумовленому загальною розбіжністю підходів країн світу щодо ролі держави у відповідних процесах, що вимагає усесторонніх економіко-правових досліджень.

Мета роботи – визначити основні складові державної економічної політики, що повинні знайти відображення у правовому регулюванні, задля забезпечення економічного зростання та європейської інтеграції України.

Виклад основного матеріалу. Спроби дослідження ролі держави у регулюванні відносин щодо емісії та обігу криптовалюти одразу ставлять питання про законодавче закріплення поняття криптовалюти та її правового режиму використання. Але, як правильно зазначається в літературі, право є лише однією із форм державного впливу на економічні відносини [15, с. 4-5]. Тому без урахування усього комплексу мотивів, інструментів та наслідків державної економічної політики неможливо побудувати зрозумілий для інвесторів та внутрішніх господарюючих суб'єктів економічний порядок здійснення криптовалютної діяльності. Відсутність чіткого розуміння перспектив державної економічної політики у цій сфері саме і обумовили, очевидно, відстрочення Закону України «Про віртуальні активи» до «набрання чинності законом України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами» та «дати впровадження Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів» (п. 1.2. Прикінцевих та перехідних положень). Фактично на сьогодні можна встановити лише три суб'єкти відповідної політики, запланованими змінами до ст. 21 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»: «щодо ринку послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів», – Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); щодо ринків «послуг, пов'язаних з оборотом забезпечених віртуальних активів, що забезпечені валютними цінностями», – НБУ. Також ст. 18 Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» встановлено, що державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії здійснюються щодо постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів здійснюється – Міністерством цифрової трансформації України.

Якщо ж подивитися на зарубіжний досвід, то перелік органів впливу на сферу обігу криптовалюти є значно комплекснішим, позаяк орієнтується на усі можливі сфери її використання з можливістю урахування галузевої специфіки та потреб міжгалузевої координації. Наприклад, у Сполучених Штатах криптовалюта підпадає під дію Закону про банківську таємницю. На практиці це означає, що постачальники послуг обміну криптовалютою повинні зареєструватися у FinCEN (Financial Crimes Enforcement Network) – агентство боротьби з фінансовими злочинами при Міністерстві фінансів США), запровадити програму протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, вести відповідні записи та подавати звіти до органів влади. Тим часом Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC) вказала, що вважає криптовалюти цінними паперами та застосовує закони про цінні папери до цифрових гаманців і бірж. При цьому, Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC) прийняла більш дружній підхід «не зашкодь», описуючи біткоїн як товар і дозволяючи публічно торгувати деривативами криптовалюти [16].

Навіть швидкий огляд відповідного досвіду перекоонує, що регулювання криптовалюти та інших фінансових інструментів є завданням більш складним, ніж концентрація відповідних функцій у повноваженнях окремих органів. Тут звертає на себе увагу невідповідність банківських функцій НБУ та результатів переведення на нього повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), яка була ліквідована у 2019 році відповідно до Закону України від 12.09.2019 р. №79-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» та Указом Президента України №259/2020 від 30.06.2020 р.. Подібна концентрація повноважень у компетенції НБУ навряд чи може сприяти розбудові ринкових відносин, адже основна конституційна функція НБУ – забезпечення стабільності гривні – завжди превалюватиме над економічним призначенням та реальною роллю інших фінансових інструментів, в тому числі криптовалют та інших криптоактивів у господарському обігу. Як видається, неефективність роботи Нацкомфінпослуг зовсім не означала, що більш пропорційним заходом повинна була стати передача її повноважень НБУ. Як приклад такої неефективності можна назвати доволі відірвані від реалій заходи цього органу щодо криптовалют, коли регулювання відносин у цій сфері обмежувалося повідомленням учасникам ринку фінансових послуг щодо заборони використання та розповсюдження «віртуальної валюти/криптовалюти» [17]. Водночас й НБУ діяло не більш зважено у цьому питанні [18] ставлячи перешкоди на використання криптовалют.

Так само дискусійно виглядає покладення на Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри) функцій щодо запобігання використанню криптоактивів для легалізації «брудних коштів». Проблема у тім, що постачальники послуг у сфері криптоактивів є фактично надавачами фінансових послуг, а не суто цифрового контенту. До того ж обмеженість технологічних механізмів нагляду за децентралізованим цифровим контентом є об'єктивною реальністю для будь-якого державного органу. Отже, відповідне регулювання має враховувати не технологічний рівень доступу Мінцифри до ринкових відносин у цій сфері, а здатність відповідного органу фінансового моніторингу оцінювати ті чи інші транзакції у режимі аналізу фінансових операцій. Зокрема виникає запитання про те, чи здатне Мінцифри в умовах відірваності від загальної оцінки фінансово-кредитних механізмів розробити алгоритми роботи бізнесу в Україні (як це передбачено законодавством) щодо емісії та обігу криптовалюти. Відірваність цифрового компоненти від фінансової у цьому разі неприпустима. Той факт, що розроблений Мінцифри закон «Про віртуальні активи» підходить до них як до нематеріальних благ [19], що відриває віртуальну валюту від інших платіжних засобів та не дозволяє їх розглядати у певній системі, доводить хибність відповідного підходу. Щонайменше Міністерство фінансів України та Мінекономіки через міжвідомчу спеціальну комісію, яку доречно було б утворити, в координації із Держфінмониторингом та Мінцифри мали б тут забезпечувати комплексний вплив, формуючи державну економічну політику у сфері обігу криптовалюти. Це дозволило б узгодити потреби економічного розвитку не лише із монетарними чинниками державного регулювання, але й з сукупними фінансово-економічними умовами господарювання в Україні із урахування економічної інтеграції та потреб протидії російській агресії.

Щодо змісту відповідної політики, то тут потрібно зробити кілька застережень з огляду на основні складові та призначення державної економічної політики стосовно віртуальних активів.

На сьогодні державна економічна політика у сфері випуску та обігу криптовалют вписується у 3 напрями такої політики, визначені у статті 10 Господарського кодексу України (далі – ГК). Зокрема, йдеться про грошово-кредитну політику, валютну політику та податкову політику. Перша відповідно до нормативного визначення «спрямована на забезпечення економіки економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи, стимулювання використання кредитних ресурсів на потреби функціонування і розвитку економіки». Хоча у цьому разі не передбачається впливу безпосередньо на відносини із випуску та обігу криптовалют, але не може заперечити факт взаємозв'язку грошово-кредитної політики із відносинами щодо випуску та обігу будь-яких універсальних засобів обігу.

Не випадково в Основних засадах грошово-кредитної політики на 2022 рік та середньострокову перспективу, розроблені Радою НБУ «відповідно до статті 100 Конституції України і статей 8, 9 та 24 Закону України “Про Національний банк України” з урахуванням цілей, принципів та інструментів грошово-кредитної (монетарної) політики Національного банку України», було зазначено, що «зважаючи на відносно обмежену поширеність криптоактивів та їх високу цінову волатильність, вони не справляють значного впливу на монетарну політику та фінансову стабільність. Проте в міру технологічного прогресу, розвитку та поглиблення ринку віртуальних активів, зростання зацікавленості та обізнаності індивідуальних та інституційних інвесторів, поширеність віртуальних активів може суттєво зрости, а їх цінова волатильність – знизитися. Саме тому Національний банк у межах своєї компетенції приділятиме належну увагу моніторингу та мінімізації ризиків поширення віртуальних активів» [20].

Застереження НБУ мають сприйматися відповідально з огляду на загальний ризик втрати стабільності грошової одиниці України в результаті її заміщення іншими засобами обігу, що фактично виконують її функції та виникнення паралельних товарообмінних операцій. Попри зміну питомої ваги національної грошової одиниці це неодмінно призводить до зміни частки державного регулювання на фінансові операції завдяки децентралізованому порядку обігу криптовалют. Звідси випливають уся інша реакція системи державного регулювання та ринкових відносин: виведення активів за кордон в обхід державного обмеження міжнародних розрахунків із використанням валютної виручки, розширення можливостей для тіньового сектора економіки та «бартеризації» економіки. В останньому випадку ціноутворення в товарообмінних операціях втрачає традиційні орієнтири, що відображається на стабільності цін завдяки волатильності криптовалют. Не можна виключати також інші чинники дестабілізації традиційних економічних відносин, серед яких – з урахуванням найважливішої функції криптовалют зберігати та накопичувати вартість – втрата бази для розширення депозитних портфелів у банківській системі завдяки відволіканню частини коштів населення на господарюючих суб'єктів у віртуальні активи для наступного збереження доходів та їх примноження. Не варто ігнорувати виникнення нових різновидів шахрайських операцій та напівлегальних

форм ведення бізнесу, що вимагає нових підходів правоохоронної системи на міжвідомчому підході. Останнє повинно передбачати не лише врахування застережень НБУ щодо заміщення національної валюти певними обіговими інструментами, але й реальні чинники обігу криптовалют, перед якими монетарні інтереси мають бути узгоджені із сучасними форумами електронної комерції. Адже слідування логіці захисту монетарних інтересів держави може призвести до всеосяжної тінізації господарських операцій та перешкодам європейській інтеграції. Не випадково в Європейському Союзі та ОАЕ передбачається створення абсолютно нових регуляторів для комплексної роботи з галуззю [21].

У відповідних Основних засадах визначається «ризик заміщення національної валюти і виникнення паралельного грошового обігу поза межами ефективного контролю з боку Національного банку». Такий ризик, попри існування грошових сурогатів, заборонених Законом України «Про національний банк України», насамперед обумовлюється обігом криптовалют, адже розширення використанням криптовалют призводить до децентралізації господарських операцій, коли відсутня технічна можливість контролю з боку такого центру платіжних транзакцій, яким є НБУ, за обсягом операцій та їх суб'єктним складом.

Це ставить питання про потребу розробки та запровадження методів непрямого контролю за використанням криптовалют, а також формування несприятливого для здійснення державними службовцями та публічними особами режиму використання криптовалют шляхом підвищення ризиків продовження політичної та службової діяльності під загрозою виявлення таких активів та відповідальності за недобросовісне декларування. Простою мовою, держава в умовах криптоорієнтованої глобальної економіки повинна жорстко впливати не на усі сфери застосування криптовалют, а лише на найбільш чутливі щодо корупційних порушень та тінізації операцій відносини. І найпершою умовою відповідного регулювання, як видається, мають бути суворі заходи щодо декларування власності на криптоактиви з боку публічних осіб, на противагу чому має виступати – за досвідом США – реєстраційний, а не дозвільний тип регулювання діяльності щодо обслуговування операцій із криптовалютою в приватному секторі економіки.

Фактично маємо говорити про те, що державна грошово-кредитна політика має ґрунтуватися на різних рівнях впливу на національну грошову одиницю, електронні гроші, квазі-гроші та криптовалюту не шляхом створення виключного правового режиму для перших, а комплексним поєднанням заходів впливу з єдиною метою – грошово-кредитної стабільності як умови економічної безпеки держави.

Межі правового втручання у відповідні відносини не лише можуть, але й мають бути визначені. Це дозволить надати правовим засобам гнучкості, коли використовується не лише охоронні, але й регулятивні, в тому числі координаційні, рекомендаційні та інші правові функції, в тому числі створенням державних альтернативних криптовалют та посередницьких структур. У цьому контексті варто звернути увагу на думку О.П. Подцерковного про те, що грошово-кредитна політика за всієї своєї складності, містить елементи не лише владно-примусового характеру, які утворюються в межах фінансово-правових механізмів, але й ті, що передбачають безпосередню участь державних фінансових установ у горизонтальних господарських відносинах грошового характеру» [22, с. 342]

Для України особливе значення в цьому контексті набуває стратегія та законодавство ЄС. Зокрема, регулювання криптовалют та стейблкоїнів, у природі яких мають лежати кілька найважливіших принципів. Зокрема, у листопаді 2022 року було анонсовано, що Європейський парламент незабаром проголосує за ухвалення регламенту про ринки криптоактивів (EU Markets in Crypto-Assets (MiCA) Regulation). Регламент встановить узгоджені правила для криптоактивів на рівні ЄС, забезпечуючи таким чином юридичну визначеність для криптоактивів. Покращуючи захист споживачів та інвесторів, а також фінансову стабільність, регулювання сприяє інноваціям і використанню криптоактивів. Регламент має на меті визначити та охопити три типи криптоактивів, а саме токени, пов'язані з активами (ART), токени електронних грошей (EMT) та інші криптоактиви, на які не поширюється чинне законодавство ЄС. [23].

По суті на рівні ЄС криптографію визнано технологією з величезним потенціалом для розвитку економіки, ефективності розрахунків, збільшення конкуренції. Загальний підхід полягає в «усуненні наявних ризиків і недоліків, водночас дозволяючи інноваціям процвітати». Це дозволяє виділити наступні заходи:

А) непрямі методи регулювання шляхом запровадження під контролем держави проєктів з певною гнучкістю регулювання, щоб експериментувати з інтеграцією торгівлі та розрахунків;

Б) погодження всеосяжної структури для криптоактивів шляхом загальноєвропейського режиму їх регулювання та контролю за їх накопиченням та обігом шляхом паспортизації;

В) запровадження Регламенту MiCA (Markets in crypto-assets) задля встановлення необхідних організаційних, операційних та пруденційних вимог для постачальників послуг криптоактивів, таких як біржі або постачальники гаранцій. Разом із тим тут має бути враховано, що MiCA застосовується лише до криптоактивів, які не є фінансовими інструментами. Отже потрібно говорити про механізм, запроваджений Директивою 2014/65/ЄС про ринки фінансових інструментів [24], так само як про розробку регулювання само щодо DeFi – фінансових інструментів у вигляді сервісів та програм, створених на блокчейні;

Г) інкорпорація крипто-екосистеми в складову правил боротьби з відмиванням «брудних» коштів;

Д) запровадження глобальної координації та спільних міжнародних принципів емісії та обігу криптоактивів завдяки глобальному характеру цих засобів обігу. Йдеться про роботу на міжнародному рівні Ради з фінансової стабільності ЄС, G7 та Базельського комітету з банківського нагляду. Це також передбачає запровадження спеціальних правил для стейблкоїнів у погодженні з нашими партнерами з Великої Британії, США та інших країн у Раді фінансової стабільності G20 (Financial Stability Board);

Е) підпорядкування криптофірм дії законодавства про цифрову операційну стійкість, що вимагатиме від них керування ризиками злому чи технологічних збоїв;

Є) створення альтернативи криптоактивам у вигляді цифрового євро, щоб доповнити, а не замінити аналогові готівкові та безготівкові кошти та гарантувати громадянам публічну альтернативу приватним цифровим платіжним засобам;

Ж) створення системи збирання та обміну інформацією в усьому світі з метою захистити дрібних інвесторів;

З) інтеграція крипто-екосистеми в систему екологічних заходів, що вживаються державою, особливо в контексті відновлювальної енергетики.

Узагальнення цих напрямів регулювання сфери криптовалюти в ЄС переконує в правильності думки, висловленої в літературі стосовно того, що держава повинна відігравати активну роль у механізмі економічного регулювання за допомогою певних методів впливу, «метою яких є створення та забезпечення економічних умов відповідно до національної економічної політики та ідей стимулювати економічного розвитку» [25, р.68-69]

Якщо екстраполювати відповідні підходи на українські реалії, то це означає потребу перегляду валютного регулювання навіть в умовах воєнного стану. Адже, як показав досвід початку 2022 року, жорсткі валютні обмеження мають досить обмежений позитивний ефект, заважаючи реальній економіці та обороноздатності. При цьому вже сама держава починає шукати шляхи подолання криптовалютних обмежень для розширення інструментів залучення коштів для оборони [26].

У зв'язку із наведеним слід підтримати намагання НБУ запровадити на платіжному ринку та ринку віртуальних активів проєкт е-гривні, що може виступати важливим етапом процесу «модернізації та цифровізації грошового обігу. Е-гривня – електронна форма грошової одиниці України, що буде прямим зобов'язанням центрального банку. Її основне призначення, на думку регулятора – ефективно виконувати всі функції грошей, доповнюючи готівкову та безготівкову форми гривні» [27].

Необхідним елементом державної економічної політики у сфері криптовалюти має бути забезпечення значної частки саморегулювання ринку, позаяк сама природа такого децентралізованого засобу, як криптовалюти, тяжіє до позадержавних інструментів регулювання.

У контексті поєднання ринкового саморегулювання та державного регулювання економічних процесів, задекларованих у преамбулі ГК України як передбаченого в ст. 13 Конституції України підходу до побудови соціально-орієнтованої економіки, потрібно звернути увагу на роботу Міжнародної асоціації надійних блокчейн-додатків International Association for Trusted Blockchain Applications (INATBA). У якості прикладу поєднання зусиль державних регуляторів та саморегулювальних платформ можна навести Спільний звіт INATBA з Європейською комісією про стандартизацію блокчейну, що висунув основні принципи стандартизації криптоактивів, в тому числі криптовалют: сумісність; безпека та стабільність; локалізація відповідності в різних регіонах; інклюзивність, стимули та громадська підтримка для участі відповідних експертів і недостатньо представлених зацікавлених сторін, правильна модель управління [28].

Висновок. Державна економічна політика у сфері емісії та обігу криптовалюти повинна ґрунтуватися на комплексних рішеннях, які б вводили господарські операції у цій сфері у загальне поле здійснення господарської діяльності та ставали б предметом міжвідомчого державного впливу на засадах врахування міжнародного глобального економічного значення криптовалют, необхідності запобігання тінізації відповідних операцій, єдиного їх сприйняття з іншими фінансовими інструментами ведення бізнесу та підтримки альтернативних державних технологічних рішень, саморегулювальних платформ й посередницьких структур, взаємодія із якими забезпечуватиме активну участь держави в побудові віртуальної економіки.

Література:

1. Pre-recorded address by Commissioner McGuinness for event at EU Delegation in London on the EU Crypto-Asset Strategy 5.12.2022 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_22_7529 (дата звернення 20.12.2022)
2. EBA Opinion on 'virtual currencies' [Electronic resource]. – Mode of access 4 July 2014 : <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/657547/81409b94-4222-45d7-ba3b-7deb5863ab57/EBA-Op-2014-08%20Opinion%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1> (дата звернення 1.11.2022)
3. Cryptocurrency regulation: where are we now, and where are we going? Mar 28, 2022 The World Economic Forum <https://www.weforum.org/agenda/2022/03/where-is-cryptocurrency-regulation-heading/> (дата звернення 1.11.2022)
4. Xiao B., Wibawa T. China passes cryptography laws, laying framework for a national digital currency. Posted Wed 30 Oct 2019 URL: <https://www.abc.net.au/news/2019-10-30/china-passes-cryptography-laws-national-digital-currency/11645984> (дата звернення: 10.09.2022).
5. Parker L. Bitcoin regulation overhaul in Japan. Bravenewcoin 31 Mar 2017 URL: <https://bravenewcoin.com/news/bitcoin-regulation-overhaul-in-japan/> (дата звернення: 10.09.2022).
6. Wright, Aaron and De Filippi, Primavera, Decentralized Blockchain Technology and the Rise of Lex Cryptographia (March 10, 2015). URL: <https://ssrn.com/abstract=2580664> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2580664> (дата звернення: 10.09.2022).
7. Egberts, Alexander, The Oracle Problem – An Analysis of how Blockchain Oracles Undermine the Advantages of Decentralized Ledger Systems SSRN December 12, 2017. URL: <https://ssrn.com/abstract=3382343> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3382343> (дата звернення: 10.12.2022).
8. Бакалінська О., Чаплян С. Суспільний договір як основа для виникнення та розвитку криптовалют. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 71 – 75.
9. Гончаренко О. Саморегулівні організації у сфері цифрової економіки. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 93 – 97.
10. Дерев'яно Б. В. Економічна безпека держави в контексті врегулювання відносин на ринку криптовалют / *Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення* : колективна монографія / за заг. ред. О. І. Вівчар. Тернопіль : Економічна думка, 2019. С. 289-309.
11. Некіт К.Г. Віртуальні активи як різновид цифрових речей. *Часопис цивілістики*. № 45 (2022). С. 53-57.
12. Голубева Н. Ю. Правове регулювання криптовалют: чи на часі? *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 26. С. 22 – 28.
13. Пилипишин С. С. Правове забезпечення використання криптовалют як засобу платежу в господарських відносинах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Випуск 1. Том 1. С. 96 – 99.
14. Podtserkovnyi O. Problems of Cryptocurrency Transactions: Foreign Experience and Development Prospects in Ukraine / O. Podtserkovny, N. Reznik, A. Zghama, S. Tsurkanu, I. Kovalevych // *Lecture Notes in Networks and Systems : International Conference on Business and Technology*. – LNNS, volume 194. – Springer Nature, 2021. – P. 847 – 857
15. Подцерковний О.П., Ломакіна О.А. Проблеми визначення методів та форм державного регулювання господарських відносин // *Підприємництво, господарство і право*. – 2002 – № 8. – С. 3-6.
16. Cryptocurrency Regulations Around The World <https://complyadvantage.com/insights/cryptocurrency-regulations-around-world/>
17. Інформаційне повідомлення учасникам ринку фінансових послуг щодо заборони використання та розповсюдження «віртуальної валюти/криптовалюти» (Bitcoin, Litecoin, Ripple, OneCoin та ін.) в Україні [Електронний ресурс]. – Віртуальна валюта: Нацкомфінпослуг застерігає 19.10.2015 Режим доступу : <https://news.dtk.ua/finance/currency-and-securities/35972-virtualna-valyuta-nackomfinposlug-zasterigaje>
18. Щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin: Роз'яснення НБУ від 10 лист. 2014 <https://bank.gov.ua/ua/archive-news/all/11879608-roz'yasnennya-schodo-pravomirnosti-vikoristannya-v-ukrayini-virtualnoyi-valyuti-kriptovalyuti-bitcoin> (дата звернення 1.12.2022)
19. Дем'янюк М. Чому потрібно легалізувати ринок віртуальних активів та які можливості це відкриє для економіки Еpravda від 1 вересня 2020 <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/1/664585/> станом на 5.09.2022
20. Основні засади грошово-кредитної політики на 2022 рік та середньострокову перспективу : Рішення Ради Національного банку України від 13 вересня 2021 року https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG_2022-mt.pdf?v=4
21. Cryptocurrency regulation: where are we now, and where are we going? Mar 28, 2022 *The World Economic Forum* <https://www.weforum.org/agenda/2022/03/where-is-cryptocurrency-regulation-heading/> звернення станом на 1.11.2022
22. Подцерковний О.П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики. К.: Юстиніан, 2006 – 424 с.
23. Markets in crypto-assets (MiCA) OVERVIEW : BRIEFING EU Legislation in Progress : The European Parliament [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI\(2022\)739221_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI(2022)739221_EN.pdf)
24. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU (recast) Text with EEA relevance OJ L 173, 12.6.2014, p. 349-496 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0065>
25. Podtserkovnyi, O. (2023). Legal Support of State Economic Policies of Ukraine in the Context of Investment Development and Protection of Competition. In: Richter, H. (eds) *Competition and Intellectual Property Law in Ukraine*. MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law, vol 31. Springer, Berlin, Heidelberg. P. 65-102 https://doi.org/10.1007/978-3-662-66101-7_4
26. Зашифровані мільярди, або Як держава перестала хвилюватись і полюбила криптовалюту – розслідування DOU 3 листопада 2022 <https://dou.ua/lenta/articles/crypto-in-ukraine/> звернення станом на 1.12.2022
27. Про е-гривню – цифрові гроші Національного банку <https://bank.gov.ua/ua/payments/e-hryvnia> дата звернення 1.01.2023
28. Joining Forces for Blockchain Standardisation 2021 <https://inatba.org/wp-content/uploads/2022/02/20211209-Joining-Forces-for-Blockchain-Standardisation-2021-EVENT-REPORT.pdf>

Mogyl L. Regarding the content and legal support of the state economic policy in the field of cryptocurrency use

Summary. The article is devoted to the study of the legal support of the state economic policy in the sphere of the use of cryptocurrency.

It was emphasized that the regulation of relations regarding the emission of cryptocurrency and other financial instruments has a more difficult task than the concentration of relevant functions in the powers of the Central Bank or the Ministry of Digital Transformation. Attention was drawn to the inconsistency of the banking functions of the National Bank of Ukraine (NBU) with the powers of state regulation in the field of financial services markets. The main constitutional function of the NBU – ensuring the stability of the hryvnia – will always prevail over the economic purpose and real role of other financial instruments, in particular cryptocurrencies

and other crypto-assets in economic circulation. Such a problem as the concentration of powers to regulate cryptocurrency in the competence of the Ministry of Digital Transformation, such as limiting the technological mechanisms of the market review to decentralized digital content and excluding financial transactions from the evaluation methodology identified. The possibility of developing business algorithms in Ukraine for the emission and circulation of cryptocurrency without taking into account the financial and economic situation in the country as a whole is questioned. Based on this, the implementation of the state economic policy in the sphere of cryptocurrency circulation must be foreseen through an interdepartmental special commission, which must be formed. This would make it possible to reconcile the needs of economic development not only with the monetary factors of state regulation, but also with the general financial and economic conditions of doing business in Ukraine, taking into account economic integration and the need to counter Russian aggression.

The main directions of the state economic policy of the EU regarding the regulation of the sphere of use of crypto-assets are summarized.

It was concluded that the state economic policy in the field of issuance and circulation of cryptocurrency should be based on comprehensive solutions that would introduce economic operations in this field into the general field of economic activity and become the subject of interagency state influence. This ensures the implementation of the state economic policy, which is based on the principles of taking into account the international economic weight of cryptocurrency, the need to prevent shadowing of relevant operations, their unified perception with other financial instruments of business conduct and state support for alternative technological solutions, self-regulatory platforms and intermediary structures, interaction with which would ensure active participation of the state in the development of the virtual economy.

Key words: state economic policy, cryptocurrency, economic activity, legal support of the economy; financial instruments.